

TÜRKİYE İLAÇ SEKTÖRÜ RAPORU

2025

Özet

Türkiye İlaç Sektörü Raporu 2025, Türkiye ilaç sektörünün mevcut durumunu sağlık harcamaları, pazar dinamikleri, üretim, dış ticaret, yatırım ve Ar-Ge perspektiflerinden bütüncül olarak değerlendirmektedir.

Sağlık ve İlaç Harcamaları: OECD'nin Belirgin Şekilde Gerisinde

Türkiye, OECD ülkeleri arasında kişi başı cari sağlık harcaması en düşük ülkelerden biri olmuş ve sağlık harcamalarının GSYH içindeki payı OECD ortalamasının oldukça altında kalmıştır (Türkiye:%4,3, OECD ortalaması %9,1). Türkiye'de ilaç harcamalarının GSYH içindeki payı ise 2024'te %0,9 olarak gerçekleşmiştir (OECD ortalaması: %1,3). Türkiye'de sağlık sistemi, yüksek oranda kamu tarafından finanse edilmekle birlikte, son yıllarda cepten harcamaların payında artış gözlenmektedir. Sağlık altyapısına bakıldığında, Türkiye'nin nüfus başına düşen hastane yatağı sayısında İspanya, İtalya gibi Avrupa ülkelerinin üzerinde olduğu ancak sağlık personeli sayısında geride kaldığı görülmektedir.

Türkiye İlaç Pazarı: Değer Büyüyor

Türkiye ilaç pazarı 2024'te yerli para birimi bazında %54,5, dolar bazında %11,9 büyüme göstererek, 11,5 milyar USD (yaklaşık 376 milyar TL) büyüklüğe ulaşmıştır, Ancak aynı dönemde kutu satışı %3,5 azalarak 2,8 milyar kutuya gerilemiştir. Büyümenin %90,6'sı fiyat artışlarından kaynaklanmış, yeni ürün ve hacim katkısı sınırlı kalmıştır. 2024 yılında ortalama kutu fiyatı 3,8 dolar olan Türkiye'de ilaç fiyatları diğer ülkelerdeki fiyat seviyelerinin oldukça altında kalmaktadır.

Yenilikçi, Patentli ve Biyoteknolojik Ürünlerde Düşük Pay

Türkiye'de patent korumalı ürünlerin toplam ilaç pazarı içindeki payı %16'dır. (ABD: %67, AB: %40–50). Türkiye'de patentli ürün satışlarının büyük kısmı (%68'i) onkoloji alanından gelmektedir.

2024 yılında Türkiye ilaç pazarında biyoteknolojik ilaçların büyüklüğü 1,9 milyar USD'ye ulaşmış ancak biyoteknolojik ilaçların pazar payı %17 ile, AB5 ortalamasının (%34) altında kalmıştır.

Türkiye'de yenilikçi ve yetim ilaçlara erişim yıllar içinde Avrupa ortalamalarının altında kalmıştır. Geri ödeme ve bütçe kısıtları, pazara giriş hızını ve pazara erişimi sınırlayan temel faktörlerdir.

Üretim ve Dış Ticaret: Yerli Ağırılık

Yerli üretim, kutu bazında pazarın %90'ını, değer bazında %57'sini oluşturmaktadır. 2024'te Türkiye'de yerli üretim ilaç satışları 202,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Ancak biyoteknolojik ve yüksek katma değerli üretim sınırlı kalmaktadır.

2024 verilerine göre Türkiye'de ilaç sektöründe ihracat 2,3 milyar USD, ithalat ise 5,8 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de 2024 yılında ilaç ihracat miktarı artış göstermiş ancak ortalama kilogram fiyatında düşüş görülmüştür. Türkiye'nin ilaç ihracatı yaptığı ülkeler arasında Macaristan ilk sırada yer alırken, diğer önde gelen ülkeler Güney Kore, Gürcistan, Irak, İran, Kıbrıs, Polonya, Bulgaristan, Almanya, Azerbaycan'dır. Türkiye'nin ilaç ihracatı yaptığı ilk 10 ülke, ilaç ihracatının %61'ini oluştururken, ilk 20 ülkenin payı %74 olmuştur.

Ar-Ge, Klinik Araştırma: Gelecek Potansiyeli

2024 yılında 172 endüstri destekli klinik araştırma başlayan Türkiye 20. sırada yer almıştır. İlaç pazarı büyüklüğü olarak Türkiye'nin gerisinde olan Belçika, Hollanda, Tayvan, Çekya ve Macaristan gibi ülkelerin klinik araştırma sıralamasında Türkiye'nin üzerinde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca klinik araştırma sayılarının ülkelerde nüfus, GSYH ve pazar büyüklüğüne oranla incelenmesi sonucunda Türkiye'deki mevcut klinik araştırma sayısının artış potansiyelinin olduğu görülmektedir.

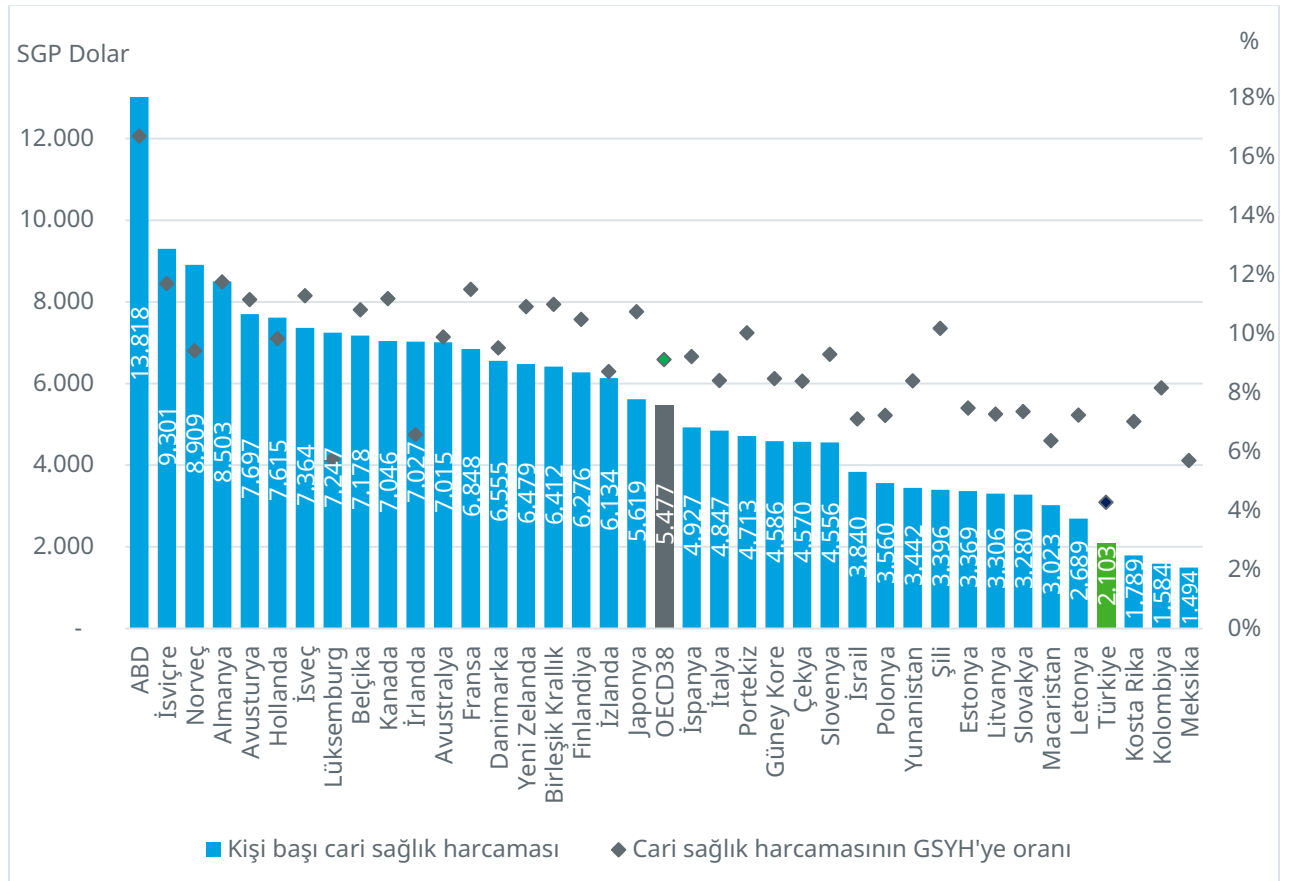
1. SAĞLIK SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ

Sağlık Harcamaları

Türkiye, 2.103 dolar ile OECD ülkeleri arasında kişi başı cari sağlık harcaması en düşük olan ülkelerden biridir. Türkiye’de kişi başına düşen cari sağlık harcamalarının Gayrisafi Yurt İçi Hasıla (GSYH) içindeki payı %4,3 iken, OECD ortalaması %9,1’dir. Cari sağlık harcamalarının GSYH içerisindeki payı Türkiye’de 2000 yılında %4,6 iken OECD ortalaması %7,1’dir. Türkiye ve OECD ortalaması arasındaki farkın yıllar içinde arttığı görülmektedir.

Sağlık harcamaları finansmanında kamu harcamalarının ağırlıkta olduğu bir sağlık sistemine sahip olan Türkiye’de 2023’te sağlık harcamalarının %75,9’u kamu tarafından karşılanmıştır. Türkiye, kamu sağlık harcamaları oranında OECD ortalamasına (%74,9) yakın olup 38 ülke arasında 20. sırada yer almaktadır.

OECD Ülkelerinde Kişi Başı Cari Sağlık Harcaması ve GSYH İçindeki Payı

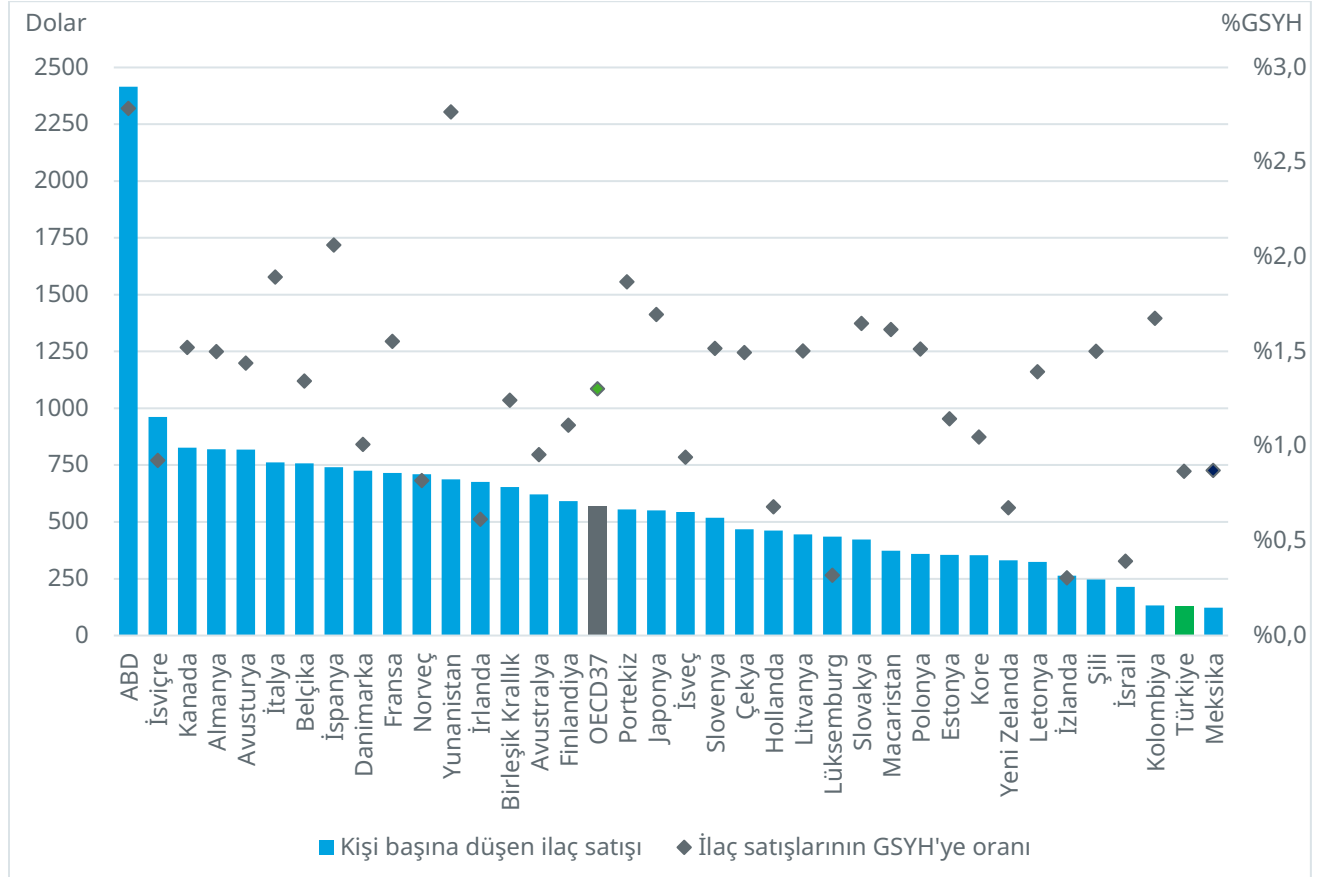
Kaynak: OECD

Avustralya, İsrail, Japonya, Kosta Rika, Meksika, Norveç, Portekiz, Yeni Zelanda: 2023 OECD tahmini. Diğer ülkeler: 2023 gerçekleşen.

İlaç Harcamaları

Türkiye, 131 dolar ile 2024 yılında Meksika'nın ardından kişi başı ilaç satışlarının en düşük gerçekleştiği OECD ülkesi olmuştur. Kişi başına düşen ilaç satışında önde gelen ülkeler ABD, İsviçre, Kanada ve Almanya'dır. İlaç satışının GSYH'ye oranına bakıldığında OECD ülkelerinde bu değer ortalama %1,3 olmuştur. Türkiye'de ilaç satışlarının GSYH içindeki payı 2019-2020 yıllarında %1,1 seviyesinde gerçekleşmiş ve sonraki yıllarda bu oran düşüş göstererek 2024'te %0,9'a gerilemiştir. İlaç satışlarının GSYH içerisindeki payında Türkiye'nin, diğer ülkelerin gerisinde kaldığı görülmektedir.

OECD Ülkelerinde Kişi Başı İlaç Satışı ve GSYH İçindeki Payı (2024)

Kaynak: IQVIA analizi; IQVIA Market Prognosis 2025-2029, OECD Nüfus Tahminleri, World Bank
Not: Kosta Rika ilaç pazarı verisi bulunmamaktadır.

OECD veri tabanında toplam ilaç harcamalarına ait finansman kısıtlımı verisi Türkiye için bulunmamaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından paylaşılan Sağlık Harcamaları İstatistikleri'ne göre, Türkiye'de 2023 yılında "Perakende satış ve diğer tıbbi malzeme sunanlar" altında tanımlanan sağlık harcamalarının %70,4'ü kamu tarafından karşılanmıştır.

Hekim ve Hemşire Sayıları

2024 verilerine göre, 1000 kişiye düşen hekim sayısı, Avrupa ülkelerinde genellikle 3 ila 5 arasında değişirken Türkiye 2,4 ile OECD ortalaması 3,9'un gerisinde kalmaktadır.

Ülkelere göre hemşire sayılarına bakıldığında Türkiye'de her 1000 kişiye 2,9 hemşire düşerken, OECD ülkelerinde ortalama olarak 1000 kişiye 9,2 hemşire düşmektedir.

Hastane ve Hasta Yatağı Kapasitesi

Ülkelere göre aktif durumdaki hastane sayıları ve yatak kapasiteleri kıyaslandığında, birim nüfusa düşen en yüksek hastane ve yatak sayısı oranı ile Güney Kore ilk sırada yer almaktadır. Türkiye’de 1000 kişi başına düşen yatak sayısı 2015’ten bu yana %15 artış göstererek 3,1 olmuştur. Türkiye’nin nüfus başına düşen yatak sayısında İspanya, İtalya gibi Avrupa ülkelerine yakın olduğu ancak sağlık personeli sayısında geride kaldığı görülmektedir.

Doğuşta Yaşam Beklentisi

Ülkelerdeki sağlık statüsünün önemli göstergelerinden biri olan yaşam sürelerine bakıldığında, Türkiye’de doğuşta beklenen yaşam süresi 77,3 yıl, OECD ülkeleri ortalaması ise 81,1 yıldır. Yaşam süresinin en yüksek olduğu OECD ülkesi 84,3 ile İsviçre, en düşük olduğu ülke ise 75,5 ile Meksika olmuştur. Son 40 yılda doğuşta yaşam beklentisinde en yüksek artışı gösteren ülke Türkiye olmuştur.

Ölüm Oranları

Temel sağlık göstergelerinden birim nüfus içinde toplam ölüm oranına bakıldığında, en düşük toplam ölüm oranına sahip ülkeler Japonya, İsviçre ve Lüksemburg’dur. OECD’de Türkiye için paylaşılan son veriye göre, 2023 yılında Türkiye’de 100 bin nüfusta kaydedilen ölüm sayısı 1031 olmuştur. Bununla birlikte OECD ülkeleri ortalaması 858’dir.

Ölüm nedenlerine bakıldığında, Türkiye’de 100 bin kişiden 140’ı kanser nedeniyle, 380’i dolaşım sistemi hastalıkları nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Kanser kaynaklı ölümlerin OECD ülkelerinde 100 bin kişide 192 olduğu ve bu oranın Türkiye’de diğer ülkelere göre daha düşük olduğu gözlenmektedir.

Bir yaş altındaki bebeklerin ölüm oranlarına bakıldığında Avrupa ülkelerinde bir yılda 1000 bebekte kaydedilen ölüm oranı genellikle 1 ila 4 arasındadır. Türkiye bebek ölümlerinde, 2023 yılına ait 9,8 oran ile OECD ülkeleri içinde Kolombiya ve Meksika’nın ardından en yüksek bebek ölüm oranına sahip ülkedir. Bir yaş ve altındaki 1000 bebekte ölüm oranı OECD ülkelerinde ortalama 4,1’dir.

2. KÜRESEL İLAÇ PAZARI GÖSTERGELERİ

Küresel İlaç Pazarı Büyüklüğü

2019-2024 yılları arasında %6,5 yıllık bileşik büyüme oranı ile büyüyen küresel ilaç pazarı, 2024 yılında önceki yıla göre %7,1 büyüyerek 1.750 milyar dolar satış hacmine ulaşmıştır. Ülkelerin 2024 yılı ilaç pazarı büyüklüklerine bakıldığında 812,5 milyar dolar ile ABD en büyük ilaç pazarına sahip ülke olup küresel ilaç pazarının %46’sını oluşturmaktadır. ABD’yi 165,9 milyar dolar ile Çin takip etmektedir. Türkiye 11,5 milyar dolarlık ilaç pazarı büyüklüğü ile 19. sırada yer almaktadır. Türkiye ilaç pazarı 2024 yılında yerel para birimine göre %54,5 büyürken dolar bazında kaydedilen büyüme %11,9 olmuştur. 2024 yılında önceki yıla göre en hızlı büyüme gösteren pazarlar Polonya, Suudi Arabistan, Arjantin olurken Japonya ve Güney Kore küçülme kaydetmiştir.

Küresel İlaç Pazarında İlk 50 Şirketin Ülkelerdeki Pazar Payı

Dünyada ilaç pazarı satışlarında ilk 50 sırada yer alan şirketlerin ülkelerdeki pazar payları incelendiğinde bu şirketlerin ağırlıklı olarak yenilikçi ilaçlar geliştiren inovatif şirketler olduğu görülmektedir. Belirlenen şirketler 2024’te ABD ilaç pazarı satışlarının %88’ini oluşturmuştur. Türkiye’ye bakıldığında, küresel ilaç pazarında satışa göre ilk 50 şirketin, Türkiye ilaç pazarındaki payının %48 olduğu görülmektedir. Türkiye bu oran ile Meksika (%43) ve Rusya (%48) gibi ülkelere yakın bir özellik göstermiştir.

Patent Korumalı İlaç Pazarı

Patent koruması, ilaç şirketlerinin yeni geliştirdikleri tedaviler üzerinde mülkiyet haklarını koruyan ve araştırmacı firmalara rekabet avantajı sağlayan haklardır. ABD başta olmak üzere ilaç geliştirme faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştiği gelişmiş ülkelerde, patent korumalı ürünlerin toplam ilaç pazarı içindeki payı diğer ülkelere kıyasla daha yüksektir. OECD ülkelerinde 2024 yılında patent korumalı ürünlerin ilaç pazarı içindeki payına bakıldığında en yüksek oran %67 ile ABD’de olurken bu oran AB ülkelerinde genellikle %40 ila %60 arasında değişmektedir. Türkiye’de 2024 yılında ilaç pazarı büyüklüğünün yaklaşık %16’sını patent korumalı ürünler oluşturmuştur. Türkiye bu oran ile birçok gelişmiş ülkenin yanı sıra Polonya, Yunanistan gibi ülkelerin gerisinde kalmaktadır.

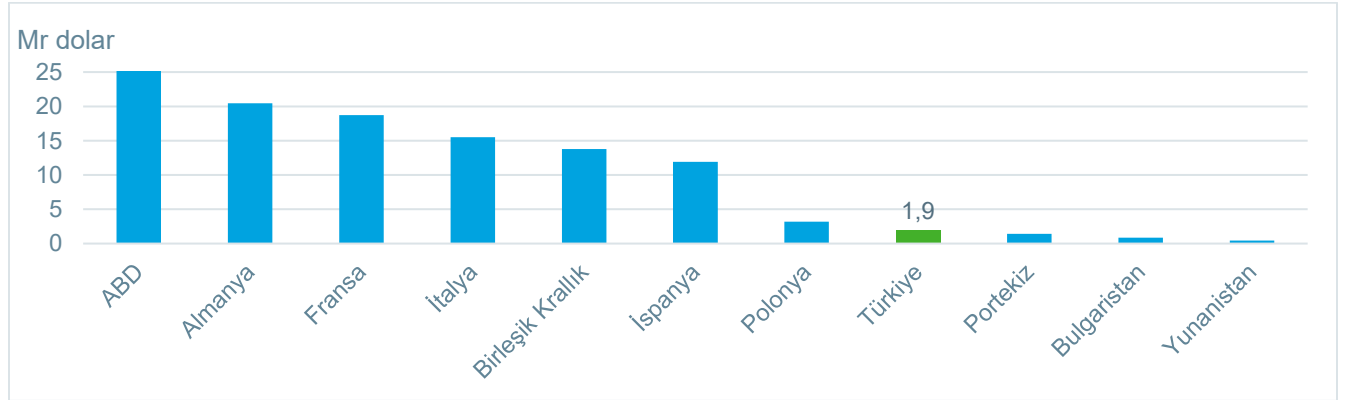
Türkiye’de 2024 yılında patent koruması devam eden ürünlerin tedavi alanlarına dağılımına bakıldığında, satış değerinin yaklaşık %68’i onkoloji alanındaki tedavilerden gelmektedir.

Biyoteknolojik İlaç Pazarı

Biyoteknolojik ilaçlar, rekombinant DNA teknolojisi ile canlı hücrelerden elde edilen, büyük ve kompleks yapıda moleküllerdir. Bazı enzim, hormon, kan ürünü, aşı, monoklonal antikor gibi ürünler bu grupta yer almaktadır. Türkiye ilaç pazarında 2024 yılında 134 adet referans biyoteknolojik ve 27 adet biyobenzer olmak üzere toplam 161 biyoteknolojik ilacın satışı bulunmaktadır. 2024 yılında Türkiye’de biyoteknolojik ürünlerin toplam satışı 1,9 milyar dolar olmuştur.

Türkiye’de 2024 yılında ilaç pazarı satışlarının %17’sini biyoteknolojik ilaçlar oluştururken, bu oran AB4 ülkeleri ve Birleşik Krallık’ın dahil olduğu 5 ülkede ortalama %34 olmuştur.

Biyoteknolojik Pazarın Toplam İlaç Pazarı İçindeki Payı (2024)

Kaynak: IQVIA analizi; Not: Toplam biyoteknolojik pazar referans biyoteknolojik ve biyobenzer ürünleri kapsamaktadır.

İlaç Sektöründe Gerçekleşen Şirket Birleşmeleri ve Satın Almalar

Küresel ilaç sektöründe gerçekleşen stratejik ortaklık, birleşme ve satın almalar sektörün dinamik yapısını şekillendirmektedir. İlaç şirketleri genellikle portföylerini genişletmek, Ar-Ge faaliyetlerini güçlendirmek veya yeni pazarlara giriş yapmak amacıyla birleşme ve satın alma girişimlerinde bulunmaktadır.

Küresel ilaç sektöründe son 10 yılda gerçekleşen en büyük birleşme ve satın almalar verilmiştir. Onkoloji ve immünoloji alanında yenilikçi tedaviler geliştiren Celgene'in, 2019 yılında ABD merkezli ilaç şirketi Bristol-Myers Squibb tarafından 80,3 milyar dolara satın alınması, son 10 yılda gerçekleşen en yüksek değerli anlaşma olarak kaydedilmiştir. 2024'te BMS'in psikiyatri ve nöroloji alanlarında yenilikçi tedaviler geliştiren biyoteknoloji firması Karuna Therapeutics'i 13,8 milyar dolara satın alması ve 2025'te Johnson & Johnson'ın Intracellular Therapies'i 13,9 milyar dolar karşılığında bünyesine katarak nöroloji portföyünü güçlendirmesi son dönemde ilaç sektöründe gerçekleşen iki büyük satın alma olmuştur.

2012 yılında Mustafa Nevzat İlaç'ın ABD merkezli ilaç şirketi Amgen tarafından 669 milyon dolara satın alınması, Türkiye ilaç sektörü tarihinde gerçekleşen en yüksek değerli anlaşma olmuştur. Daha sonra Gensenta İlaç ismini alan Mustafa Nevzat İlaç, 2022 yılında 135 milyon dolar değerindeki satın almaya birlikte Eczacıbaşı grubuna dahil olmuştur.

Küresel İlaç Sektöründe Son 10 Yılda Gerçekleşen İlk 25 Birleşme ve Satın Alma

YIL	HEDEF ŞİRKET	YATIRIMCI	ANLAŞMA DEĞERİ (MİLYAR DOLAR)
2019	Celgene	Bristol-Myers Squibb	80,3
2015	Allergan	Actavis	77,0
2020	Allergan	AbbVie	64,1
2019	Shire	Takeda	58,2
2023	Seagen	Pfizer	43,4
2021	Alexion	AstraZeneca	41,1
2016	Actavis Generics	Teva	40,5
2016	Baxalta	Shire	32,0
2017	Actelion Pharmaceuticals	Johnson&Johnson	29,6
2023	Horizon Therapeutics	Amgen	27,8
2015	Pharmacyclics	AbbVie	20,8
2020	Cytiva	Danaher	20,7
2020	Immunomedics	Gilead Sciences	20,6
2015	Sigma-Aldrich	Merck	17,0
2015	GlaxoSmithKline (Onkoloji)	Novartis	16,0
2016	Medivation	Pfizer	14,3
2025	Intracellular Therapies	Johnson & Johnson	13,9
2024	Karuna Therapeutics	Bristol-Myers Squibb	13,8
2020	MyoKardia	Bristol-Myers Squibb	13,1
2022	Biohaven	Pfizer	13,0
2016	Meda	Mylan	12,6
2020	Mylan	Pfizer	12,0
2022	CSL Vifor	CSL	11,7
2018	Bioverativ Therapeutics	Sanofi	11,6
2021	Acceleron Pharma	Merck & Co.	11,5

Kaynak: Pitchbook

Not: Son 10 yılda gerçekleşen, anlaşma değeri açıklanan ilk 25 anlaşma gösterilmiştir.

3. TÜRKİYE İLAÇ PAZARI GÖSTERGELERİ

Türkiye, ülkedeki gelişmiş sağlık altyapısı, tanı ve tedavi imkanlarındaki gelişmeler, artan sağlık bilinci, aldığı göç ve hızlı nüfus artışı gibi faktörlerin etkisiyle ilaç sektörü için gelişmekte olan pazarlar arasında yer alan önemli ülkelerden biridir.

Türkiye İlaç Pazarının Diğer Ülkelerle Karşılaştırması

Türkiye ilaç pazarı performansını diğer ülkeler ile kıyaslamak üzere fiyatlandırma mevzuatındaki referans ülkelere ilaveten, pazar ve nüfus büyüklüğü parametreleri dikkate alınarak Almanya, Birleşik Krallık, Polonya ve Bulgaristan belirlenmiştir. Seçilen ülkeler arasında en büyük ilaç pazarı olan Almanya'da, 2024 yılında ilaç pazarı büyüklüğü 69,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de ise 2024 yılında ilaç pazarı büyüklüğü 11,5 milyar dolar olmuştur. Türkiye, ilaç pazarı büyüklüğü sıralamasında Yunanistan, Portekiz gibi ülkelerin önünde yer alırken, nüfus bakımından daha benzer olduğu Almanya, Fransa gibi ülkelerin gerisinde kalmaktadır.

Türkiye ilaç pazarı, 2024 yılında dolar bazında %11,5 büyümüştür. Seçilen ülkelerde en yüksek büyüme kaydeden ülke %21,4 ile Polonya olmuştur. Birleşik Krallık, İspanya, Portekiz ve Bulgaristan ilaç pazarlarında da son yıl çift haneli büyüme oranlarına ulaşmıştır

Seçilen Ülkelerdeki İlaç Pazarı Büyüklüğü ve Büyüme Performansı

ÜLKE	2024 (MİLYAR DOLAR)	2023-24 DEĞER BÜYÜME %	2023-24 KUTU BÜYÜME %
Almanya	69,8	7,8	1,5
Fransa*	49,1	5,3	2,2
Birleşik Krallık	45,3	10,7	4,0
İtalya*	44,9	9,1	1,7
İspanya*	35,5	10,0	-1,9
Polonya	13,8	21,4	1,9
Türkiye	11,5	11,9	-3,5
Yunanistan*	7,1	7,0	-0,4
Portekiz*	5,8	11,9	11,1
Bulgaristan	2,9	13,9	1,6

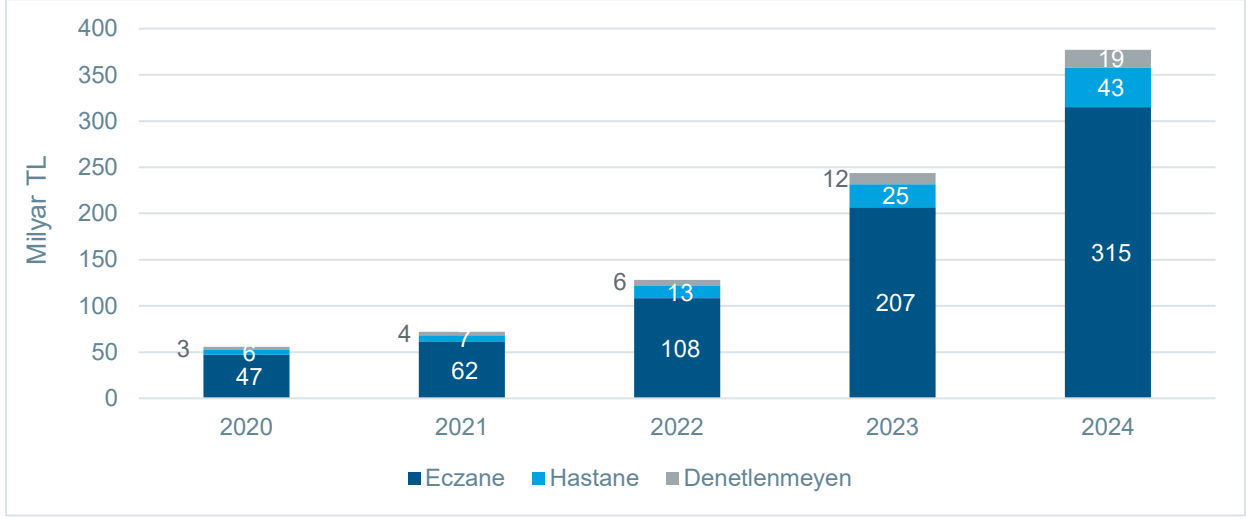
Kaynak: IQVIA Market Prognosis 2025-2029, Not: Kutu büyüme oranları denetlenen pazar satışları üzerinden hesaplanmıştır.

*Türkiye ilaç fiyatlandırma mevzuatında yer alan referans ülkeler

Türkiye İlaç Pazarı Gelişimi

Türkiye ilaç pazarı, 2024 yılında eczane kanalında 315 milyar TL, hastane kanalında 43 milyar TL satış değerine ulaşmıştır. Denetlenmeyen satış tahminleri de dahil edildiğinde, Türkiye'de toplam ilaç pazarı 2024 yılında lokal para biriminde önceki yıla göre %54,5 artış kaydederek yaklaşık 376 milyar TL büyüklüğe ulaşmıştır. Gözlenen yüksek büyümede fiyat artışlarının önemli etkisi bulunmaktadır.

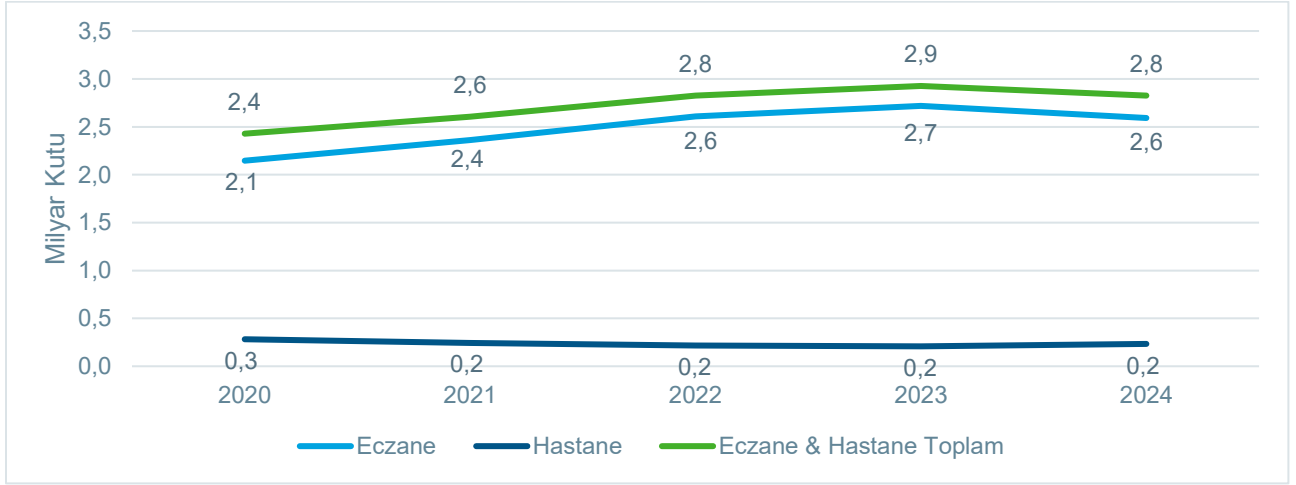
Türkiye İlaç Pazarı Satış Değeri (2020-2024)

Kaynak: IQVIA Market Prognosis 2025-2029

Eczane ve hastane kanalının dahil olduğu toplam denetimli ilaç pazarı, kutu ölçeğinde 2024 yılında önceki yıla göre %3,5 küçülerek 2,8 milyar kutu hacme düşmüştür.

Türkiye İlaç Pazarı Kutu Satışları (2020-2024)

Kaynak: IQVIA Eczane & Hastane Veri Tabanı

Türkiye İlaç Pazarı Büyümesine Etki Eden Faktörler

2024 yılında Türkiye’de eczane ve hastane kanalının dahil olduğu toplam denetimli ilaç pazarında gözlenen 126 milyar TL değerindeki büyümede etkisi olan faktörler incelendiğinde fiyat artışının büyümeye katkısı %90,6 (114,2 milyar TL) olmuştur. 2024 yılında toplam ilaç pazarı kutu ölçeğinde küçülse de, pazardaki yüksek fiyatlı ürünlerin kutu artışı, pazar büyümesinin %5,8’ine (7,3 milyar TL) katkıda bulunmuştur. Diğer yandan pazara yeni giren ürünlerin büyümeye katkısı sınırlı kalmıştır. Buna göre, Türkiye ilaç pazarında 2024 yılında gözlenen büyümede ağırlıklı olarak fiyat artışlarının etkisi vardır.

Türkiye ve Seçilen Ülkelerde İlaç Pazarı Ortalama Kutu Fiyatları

Türkiye’de yerel para biriminde ortalama kutu fiyatının ilaç kuru artışlarının etkisiyle yıllar içerisinde yükseldiği görülmektedir. Türkiye ilaç pazarında ortalama kutu fiyatı 2024 yılında önceki yıla göre %60 yükselerek 126,6 TL’ye ulaşmıştır.

Dolar bazında incelendiğinde, 2023 yılında 3,3 dolar olan ortalama kutu fiyatı 2024 yılında %15 artışla 3,8 dolara yükselmiştir. 2022 yılında ortalama kutu fiyatının dolarda düşme nedeni olarak 2021 yılı sonunda dolar kurunda başlayan hızlı yükseliş trendi ve ilgili dönemde uygulanan ilaç kuru güncellemelerinin dövizde yaşanan ani yükselişin hızına yetişememesi gösterilebilir.

İlaç fiyatlarının belirlenmesinde uygulanan farklı politikalar, ülkelerdeki ortalama ilaç fiyatlarının da farklı seviyelerde olmasına neden olmaktadır. Seçilen ülkeler arasında ilaç pazarında ortalama fiyat seviyesinin en yüksek olduğu ülke Birleşik Krallık’tır. 2024 yılında ortalama kutu fiyatı 3,8 dolar olan Türkiye’de ise ilaç fiyatları diğer ülkelerdeki fiyat seviyelerinin oldukça altında kalmaktadır. Bu durumun nedenleri arasında referans fiyat sistemi, ilaç fiyatlamasında kullanılan sabit avro kuru uygulaması, zorunlu kamu iskontoları ve yüksek maliyetli yenilikçi tedavilerin pazara geç erişimi gibi etkenler sayılabilir.

Türkiye’de İlaç Satışlarının Fiyat Baremlerine Göre Dağılımı

Türkiye’de ilaçların geri ödeme fiyatlarının belirlenmesinde kullanılan iskonto oranları, Sağlık Uygulama Tebliği’nde belirtilen ürün grubu ve ürünlerin depocuya satış fiyatına göre düzenlenmektedir. Fiyat baremlerine göre dört grup bulunmaktadır. Depocuya satış fiyatı 112,59 TL ve üzeri olan ürünler 2024 yılında toplam ilaç pazarının %73’ünü oluşturmuştur. Satışların çoğunluğunun yer aldığı bu grubun alt kırılımına bakıldığında, fiyatı 5.000 TL üzerinde olan ürünlerin toplam ilaç pazarı satışlarının yaklaşık %28’ini, 20.000 TL üzeri olan ürünlerin ise pazardaki satışların %18’ini oluşturduğu görülmektedir.

Türkiye’de Patent Durumuna Göre İlaç Fiyatları

2024 yılında Türkiye’de patent koruması devam eden ilaçların ortalama net fiyatı 2662 TL olarak hesaplanmıştır. Hacim olarak pazarın çoğunluğunu oluşturan patent koruması bulunmayan diğer ürünlerin ortalama net fiyatı 107 TL ve toplam pazarda ortalama net fiyat 127 TL olmuştur.

Yenilikçi Tedavilere Erişim İstatistikleri

IQVIA tarafından hazırlanan W.A.I.T. 2024 raporunda, 2020-2023 yılları arasında Avrupa İlaç Ajansı (EMA) tarafından ruhsat onayı alan ve çalışma kapsamında yenilikçi olarak belirlenen tedavilerin, Ocak 2025 itibari ile farklı ülkelerdeki erişim oranları incelenmiştir. Erişilebilir ilaçlar belirlenirken ilacın ülkede kamu geri ödemesinde olması esas alınmıştır. Alternatif geri ödeme anlaşmaları, tedavi basamağı veya diğer geri ödeme koşullarının bulunduğu kısıtlı geri ödemeler de erişilebilir kapsamda değerlendirilmiştir.

2020-2023 yılları arasında EMA’dan ruhsat onayı alan 173 yenilikçi tedavi değerlendirilmiştir. Bu tedavilerin ülkelerdeki erişim oranları incelendiğinde, 156 ilacın erişilebildiği Almanya %90 erişim oranı ile ilk sırada yer almış, onu takip eden İtalya, Avusturya, İsviçre gibi gelişmiş ülkelerde yenilikçi ilaçlara erişim oranı %70’in üzerinde olmuştur. Çalışma kapsamında incelenen yenilikçi tedavilerden 6’sına erişim sağlanabilen Türkiye, %3 erişim oranı ile incelenen ülkeler arasında erişimin en düşük olduğu ülke olmuştur.

Nadir Hastalıklar ve Yetim İlaçlar

Türkiye, AB'nin nadir hastalık tanımını esas almaktadır. 5 milyondan fazla nadir hastalığa sahip bireyin olduğu tahmin edilen Türkiye'de, yüksek akraba evliliği oranı nedeniyle nadir hastalıkların görülme sıklığının Avrupa ülkelerinden yüksek olduğu düşünülmektedir. Avrupa'da yaklaşık 30 milyon, dünya genelindeyse yaklaşık 300 milyon kişinin nadir hastalıklardan etkilendiği tahmin edilmektedir. Dünyanın pek çok ülkesinde sınırlı sayıda hastaya hitap eden tedaviler "yetim ilaç" olarak tanımlanmış, bu ilaçların Ar-Ge faaliyetleri ve pazara erişim süreçleri çeşitli yasal düzenlemelerle desteklenmiştir. Türkiye'de yetim ilaçlara yönelik bir yasal düzenleme hayata geçirilmemiştir. W.A.I.T. çalışmasında, 2020-2023 yılları arasında EMA tarafından ruhsat onayı almış 66 yetim ilaç bulunmaktadır. İlgili tedaviler arasında 2024 yılında Türkiye'de geri ödemeli erişim sağlanabilen 1 ilaç bulunmaktadır.

Dijital Sağlık ve Teletıp

Teletıp kullanımı, Covid-19 salgınından önce çoğu OECD ülkesinde sınırlı iken, 2020'nin başlarında pandeminin yüz yüze sağlık hizmetlerini büyük ölçüde kesintiye uğratmasının ardından, hükümetler tarafından teşvik edilmeye başlanmıştır. Türkiye'de önceki dönemlerde muayeneler hastanın fiziksel olarak bulunmasını gerektirirken, Sağlık Bakanlığı tarafından 2022 yılı Şubat ayında yayımlanan yönetmelik ile uzaktan sağlık hizmetleri sunumunun çerçevesi belirlenmiştir.

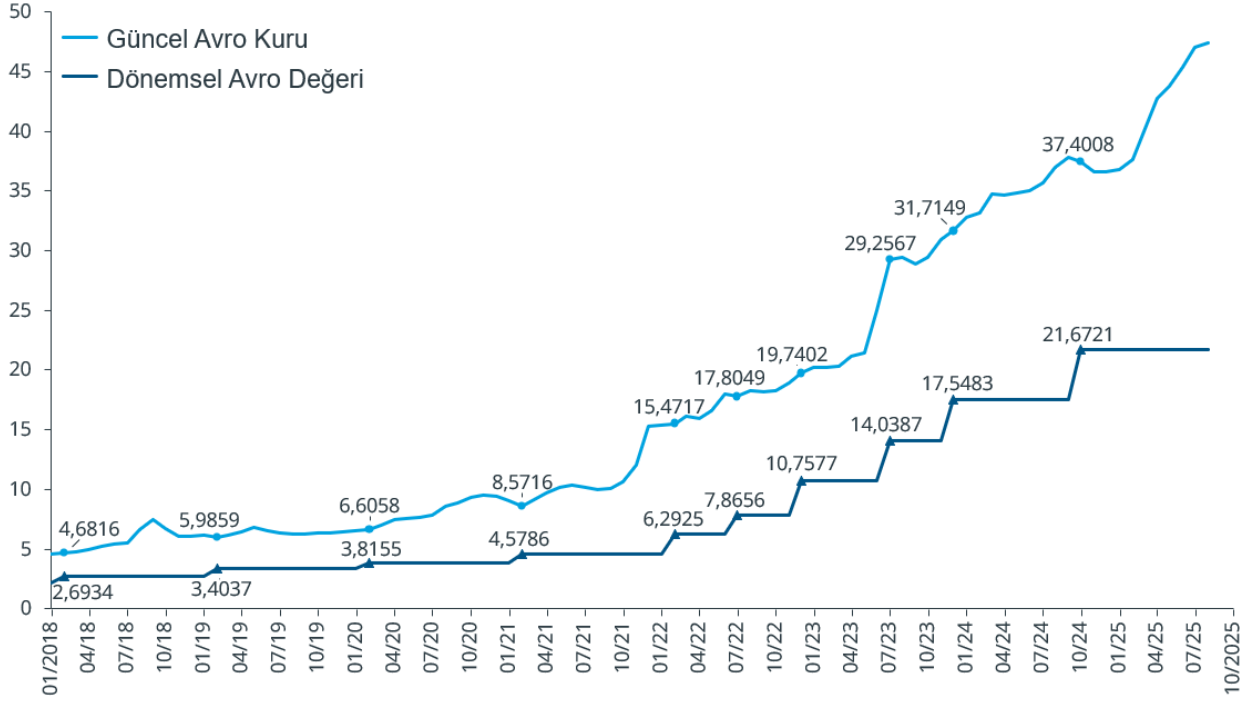
Son olarak, 21 Nisan 2024 tarihinde Sağlık Uygulama Tebliği'nde yapılan değişiklik doğrultusunda uzaktan sağlık hizmetleri Genel Sağlık Sigortası geri ödeme listesine alınmıştır. Buna göre, Sağlık Bakanlığına bağlı ikinci ve üçüncü basamak sağlık kurumlarında ve mesai saatleri içinde uzman hekimlerce verilen sağlık hizmetleri geri ödeme kapsamına alınmıştır. Türkiye'de uzaktan sağlık hizmetleri alanında yapılan mevzuat güncellemeleri ile başlayan süreçte, uzaktan tedavi hizmetlerinin kullanımının kademeli olarak yaygınlaşması beklenmektedir.

EKLER

İlaç Fiyatlandırılmasında Kullanılan Dönemsel Avro Değeri

Türkiye'de ilaç fiyatları sabit kur kullanılarak hesaplanmaktadır. Mevzuata göre ilaçların fiyatlandırılmasında kullanılacak dönemsel avro değeri, bir önceki yılın ortalama avro kurunun %60'ı alınarak hesaplanmaktadır (2018 yılına kadar %70) ve her yıl güncellenmektedir. Döviz kurundaki hızlı yükseliş nedeniyle, 2022 ve 2023 yıllarında sabit ilaç kuru yılda birden daha sık güncellenmiştir. Son güncelleme olduğu 24 Ekim 2024'te sabit ilaç kuru değeri güncel kur değerinin %58,7'si olarak hesaplanmıştır. Sabit ilaç kurunun, güncel kurun altında kalması, ilaç tedarikinde sorunlar yaratmaktadır. Bu durum, kritik ilaçların bulunabilirliğinde risk oluşturduğu gibi orta ve uzun vadede yenilikçi ilaçların Türkiye'ye gelmesini de olumsuz etkilemektedir. Güncel kur ve sabit ilaç kuru arasındaki makasın yüksek olması yalnızca ithalatçı firmaları değil, üretim maliyetlerinin yükselmesiyle birlikte yerli ilaç üreticilerini de olumsuz etkilemektedir.

Şekil 1: İlaç Fiyatlandırılmasında Kullanılan Dönemsel Avro Değeri ve Güncel Avro Kuru (TL)

Kaynak: IQVIA analizi; TCMB, TİTCK

Güncel Avro kuru aylık ortalama satış kurudur. Dönemsel avro değeri güncelleme tarihleri: Şubat 2018, Şubat 2019, Şubat 2020, Şubat 2021, Şubat 2022, Temmuz 2022, Aralık 2022, Temmuz 2023, Aralık 2023; Ekim 2024.

4. ÜRETİM

Türkiye’de referans ve eşdeğer ilaç üretiminin yanında sınırlı olarak etkin madde üretimi de yapılmaktadır. İlaç üretiminde ise, ileri teknoloji gerektirmesi ya da ülkede az miktarda tüketilmesi gibi sebeplerle Türkiye’de üretilmeyen ilaçlar bulunmaktadır. TÜİK verilerine göre “Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa İlişkin Malzemelerin İmalatı” sektörünün üretim değeri 2024 yılında 259 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılında Türkiye ilaç pazarının kutu ölçüğünde %90’ını, değer ölçüğünde ise %57’sini yerli üretim ilaçlar oluşturmuştur. Yerli üretilen ilaçların özellikle 2022 yılı itibarıyla hem kutu hem de değerde pazar payını artırdığı gözlenmektedir. Yerli üretim kutu satışları, 2024’te önceki yıla göre %1,8 küçülerek 2,5 milyar kutuya gerilemiştir. Değer bazında bakıldığında ise, yerli üretilen ilaçlar son yıl %54 büyümeye göstererek 202,7 milyar TL satış büyüklüğüne ulaşmıştır. 2024 yılında Türkiye ilaç pazarında yerli üretim ilaç satışlarının yaklaşık %37’sini (~74,5 milyar TL) referans ilaçlar oluştururken, yerli üretilen referans ilaç satışları değerde önceki yıla göre %56 büyümeye göstermiştir.

Diğer yandan Türkiye’de yerli üretilen biyobenzer ilaçlar (Epoetin alfa, filgrastim, infliximab, insülin glargine, trastuzumab) 2024 yılında 1,5 milyar TL’lik satış oluşturmuştur. Biyobenzer ürünlerin 5,2 milyar TL, toplam biyoteknolojik pazarın ise 62,6 milyar TL büyüklüğe ulaştığı Türkiye’de, biyoteknolojik ilaç pazarında yerli üretimin limitli kaldığı görülmektedir.

TÜİK Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistiklerine göre 2024 yılında, Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa İlişkin Malzemelerin İmalatı grubunda bulunan girişim sayısı 908 ve çalışan sayısı 50.205'dir. Ağustos 2025 itibariyle, Türkiye'de TİTCK tarafından onaylı 101 ilaç üretim tesisi, 9 radyofarmasötik üretim tesisi, 14 ham madde üretim tesisi, 4 geleneksel bitkisel tıbbi ürün ve 4 özel tıbbi amaçlı diyet gıda üretim tesisi faaliyet göstermektedir. İstanbul Sanayi Odası'nın yayımladığı 2024 verilerine göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde 9, İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde 6 olmak üzere ilk 1000'de toplam 15 ilaç firması bulunmaktadır.

5. DIŞ TİCARET

İlaç ve eczacılık ürünlerini tanımlamak için, Armonize Sistem altında belirlenen 2936, 2937, 2938, 2939, 2941, 3001, 3002, 3003, 3004, 3006 HS kodları analize dahil edilmiştir. İlaçlar, antibiyotikler, kan ürünleri, serum ve aşular, vitaminler, hormon ve türevleri, glikozitler, bitkisel alkaloidler ilgili kodlar altında bulunan ürün gruplarıdır.

2024 yılında küresel ilaç ihracatı 954 milyar dolara ulaşmış olup ilk 10 ihracatçı ülke, toplam ihracatın %76'sını oluşturmuştur. Almanya, İsviçre ve İrlanda dünya çapında en çok ilaç ihracatı yapan ilk 3 ülke olurken Türkiye geçen seneye göre bir sıra gerileyerek 29. sırada yer almıştır. Dünyada ilaç ihracatında ilk sıralara yerleşen ülkelerin aynı zamanda en çok ilaç Ar-Ge harcaması yapan ve fikri mülkiyet haklarının güçlü şekilde korunduğu ülkeler olduğu göze çarpmaktadır. Aldığı yatırımlar ile ilaç ihracatında son 5 yılda ortalama %36 büyüme kaydeden Slovenya, listede 10. sıraya yükselmiştir.

2024 yılında küresel ilaç ithalatında önde gelen ilk 3 ülke ABD, Almanya ve İsviçre olmuştur. Gelişmiş ülkeler, genellikle birbirlerinden ilaç ithalatı yapmakta olup, gelişmekte olan ülkelere yaptıkları ithalat oldukça sınırlıdır. Gelişmekte olan ülkelerdeki sınırlı ilaç üretim kapasitesi ve teknolojik altyapının uygun olmaması gibi etkenler bu durumun nedenleri arasında gösterilebilir.

Türkiye'de 2024 yılında ilaç sektörü ihracat değeri, önceki yıla göre %3 artışla 2,3 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ilaç sektörü ithalatı ise 2024'te yıllık bazda %8 artışla yaklaşık 5,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye ilaç sektörü ithalatında ön plana çıkan ürün gruplarının ağırlıklı olarak bazı aşular, kan ürünleri, insülinler, onkoloji ürünleri ile referans biyoteknolojik ürünler olduğu görülmektedir.

Türkiye'de ilaç ihracat miktarı 2020-2024 yılları arasında %11,7 bileşik yıllık büyüme oranıyla artış göstermiş ve 2024 yılında önceki yıla göre %12,1 artışla 87,1 milyon kilograma ulaşmıştır. Kilogram başı ilaç ihracat fiyatı ise 2024 yılında önceki yıla göre %8 azalarak 26,1 dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. İlaç sektörü ihracatında ülkelere göre kilogram fiyatları incelendiğinde, Türkiye'nin 26 dolarlık kilogram fiyatı ile birçok Avrupa ülkesine göre daha düşük ihracat fiyat seviyesine sahip olduğu görülmektedir.

Türkiye 2024 yılında Ortadoğu, Asya ve Avrupa ülkeleri ağırlıkta olmak üzere 175 ülkeye toplam 2,3 milyar dolar ilaç ihracatı gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin ilaç ihracatı yaptığı ülkeler arasında 427 milyon dolarla Macaristan ilk sırada yer alırken, diğer önde gelen ülkeler Güney Kore, Gürcistan, Irak, İran, Kıbrıs, Polonya, Bulgaristan, Almanya, Azerbaycan'dır. Türkiye'nin ilaç ihracatı yaptığı ilk 10 ülke, ilaç ihracatının %61'ini oluştururken, ilk 20 ülkenin payı %74 olmuştur.

Türkiye 2024'te 108 ülkeden toplam 5,8 milyar dolarlık ilaç ithalatı gerçekleştirmiştir. Ar-Ge ve inovasyonun güçlü olduğu ABD, Almanya ve diğer gelişmiş Avrupa ülkeleri, Türkiye ilaç sektörü ithalatında önemli bir paya sahiptir. İlk sırada yer alan Almanya 1.034 milyon dolar ile Türkiye'nin ilaç ithalatının %18'ini oluşturmaktadır. Almanya'yı sırasıyla ABD, İrlanda ve İsviçre takip etmektedir. Türkiye'de 2024 yılı ilaç sektörü ithalatını oluşturan ilk 10 ülkenin payı %81, ilk 20 ülkenin payı %97 olmuştur.

6. YATIRIM

OECD veri tabanında ilaç endüstrisine yönelik yatırım verisi açıklanan ülke sayısı sınırlı olmakla birlikte, DYY verisi bulunan ülkeler incelendiğinde 2023 yılında 7 milyar dolar DYY çıkışı ile ABD, ilaç endüstrisinde diğer ülkelere en çok yatırım yapan ülke konumundadır. 2023'de ilaç endüstrisinde 1 milyar doların üzerinde DYY çıkışı bulunan diğer ülkeler İtalya ve İsrail'dir. Türkiye'deki şirketler ilaç sektöründe 2023 yılında 5 milyon dolar DYY çıkışı gerçekleştirmiştir. OECD veri tabanında DYY verisi bulunan ülkelerde 2021-2023 yılları arasında ilaç endüstrisinde gerçekleşen DYY girişlerine bakıldığında, küresel ilaç sektöründe lider olan ve çok uluslu ilaç şirketlerinin birçoğunun merkezine ev sahipliği yapan ABD 31 milyar dolar DYY girişi ile 2023 yılında ilaç endüstrisine en çok yabancı yatırım çeken ülke olmuştur. 2023 yılında ilaç sektörüne yatırım çeken diğer önde gelen pazarlar Belçika, İsveç ve İtalya olmuştur. Açıklanan güncel verilere göre, Türkiye'de ilaç endüstrisine yapılan DYY 2021'de 98 milyon dolar, 2023'te 160 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Ancak 2022'de 145 milyon dolar yabancı yatırımın ülkeden ayrıldığı görülmektedir.

Türkiye ilaç endüstrisindeki yıllar içinde DYY akışına bakıldığında, 2015 yılında eczacılık ve ilaç ürünleri imalatının ülkede öncelikli yatırımlar kapsamına alınmasıyla, aynı yıl endüstrideki DYY girişi de hızla artmıştır. Covid-19 pandemisi, 2020 yılında Türkiye ve dünyada toplam DYY girişinde önemli bir düşüşe neden olmuş ancak diğer endüstrilerin aksine ilaç endüstrisinde pandemi dönemi yatırımlarının etkisiyle DYY girişinde önemli bir artış görülmüştür. Türkiye ilaç endüstrisinde DYY çıkışı da pandemi döneminde artış göstermiştir. Güncel duruma bakıldığında, 2023 yılında 160 milyon dolar değerinde DYY'nin ülkeye girdiği, bunun yanında Türkiye'de yerleşik şirketler tarafından diğer ülkelerin ilaç endüstrilerine yapılan yatırımların 5 milyon dolar olduğu görülmektedir.

7. AR-GE FAALİYETLERİ

Ar-Ge Değer Zinciri ve Süreçleri

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle ilaç endüstrisinde Ar-Ge alanındaki eğilimler zaman içinde değişim göstermiştir. Küresel büyük ilaç şirketlerinin çalışmalarına ek olarak, girişimler ve daha küçük ölçekli biyoteknoloji şirketleri ilaç Ar-Ge süreçlerinde etkin rol oynamaya başlamıştır. IQVIA tarafından hazırlanan Küresel Ar-Ge Trendleri 2025 raporuna göre, 2024 yılında ABD'de piyasaya çıkan yeni moleküllerin %85'i geliştirmekte olan biyofarma şirketleri tarafından geliştirilmiştir. Bu oranın yıllar içindeki değişimine bakılırsa, ABD'de 2020 – 2024 yılları arasında gerçekleşen yeni molekül lansmanlarının %59'u geliştirmekte olan biyofarma şirketleri tarafından gerçekleştirilirken 2015 - 2019 yılları arasındaki oranın %53 olduğu görülmektedir. Bu durum, geliştirmekte olan biyofarma şirketleri tarafından pazara ulaştırılan inovasyonun yıllar içerisinde arttığını göstermektedir.

Bu trende paralel olarak, ilaç şirketleri daha küçük ölçekteki biyoteknoloji şirketlerini satın alarak portföylerini güçlendirmeye devam etmektedir. 2024'ün en yüksek değerli anlaşması, Alpine Immune Sciences'in Vertex tarafından 4.9 milyar dolara satın alınması olmuştur. 2024'te gerçekleşen en büyük 10 biyofarma birleşme ve satın alma anlaşmasının toplam değeri ise yaklaşık 29 milyar dolardır.

İlaç Sektöründe Ar-Ge Harcamaları

OECD tarafından, mali ve mali olmayan şirketlerin gerçekleştirdikleri Ar-Ge harcamalarının endüstrilere göre kırılımı paylaşılmaktadır. Tüm endüstrilerde yapılan Ar-Ge harcamaları içerisinde ilaç endüstrisi payının ülkelere göre kıyaslamasına bakıldığında İsviçre'de endüstri destekli gerçekleştirilen toplam Ar-Ge harcamasının %37,2'si ilaç endüstrisine ayrılmıştır. Ar-Ge harcamalarında ilaç endüstrisinin payının yüksek olduğu diğer ülkeler Slovenya, Macaristan ve Danimarka'dır. 2022 yılında ilaç Ar-Ge faaliyetleri, endüstri destekli toplam Ar-Ge harcamalarının içerisinde %16,7 paya sahip olan ABD, ilaç endüstrisinde Ar-Ge yatırımı değerinin (148 milyar dolar) en yüksek gerçekleştiği ülke konumundadır. Türkiye'de ise ilaç Ar-Ge harcamalarının diğer endüstriler içerisindeki payı %1,7'dir.

2024 yılında yeni başlayan klinik araştırmalar dünyanın farklı bölgelerinden 2300'ün üzerinde şirketin sponsorluğunda yürütülmüştür. İlaç Ar-Ge faaliyetlerine öncülük eden ABD merkezli şirketler, 2024 yılında başlayan Faz 1-3 arası klinik araştırmaların %35'ini oluştururken, Avrupa merkezli şirketlerin yeni başlayan klinik araştırmalar içerisindeki payının yıllar içerisindeki düşüş trendine devam ederek son yıl %21'e gerilediği görülmektedir. Ar-Ge faaliyetlerine katılımı son 10 yılda hızla artan Çin merkezli şirketler yeni başlayan klinik araştırmaların %30'unu temsil etmektedir. Yeni başlayan klinik araştırmalarda dünyada payını son 10 yılda %3'ten %30'a çıkaran Çin'in, son dönemde yaşam bilimlerine yapılan önemli yatırımların sonuçlarını yansıttığı görülmektedir. 2024'te yeni başlayan klinik araştırmaların geri kalan %8'i ise belirtilen bölgeler dışında merkezi bulunan ilaç şirketleri tarafından yürütülmüştür.

Klinik Araştırmalar

2024 yılında başlayan endüstri destekli klinik araştırma sayılarına göre ABD dünyada açık ara lider konumdadır. Klinik araştırmalarda önde gelen diğer ülkeler arasında Çin, İspanya, Avustralya, Almanya bulunmaktadır. 2024 yılında 172 endüstri destekli klinik araştırma başlayan Türkiye 20. sırada yer almıştır. İlaç pazarı büyüklüğü olarak Türkiye'nin gerisinde olan Belçika, Hollanda, Tayvan, Çekya ve Macaristan'ın, klinik araştırma sıralamasında Türkiye'nin üzerinde yer aldığı görülmektedir.

Türkiye'de yeni başlayan endüstri destekli klinik araştırma sayılarının yıllar içindeki değişimine bakıldığında, dünyadaki trende benzer olarak, Türkiye'de her yıl yeni başlayan klinik araştırma sayılarında 2021 yılına kadar büyük bir değişim görülmemektedir. Covid-19 çalışmaları nedeniyle, 2021 yılında yeni başlayan klinik araştırma sayısı önceki yıllarda görülen seviyenin üzerinde gerçekleşmiştir. 2024 yılında Türkiye'de tüm fazlarda 172 adet endüstri destekli klinik araştırma başlatılırken en yüksek paya sahip faz 3 çalışmalarının sayısı 116 olmuştur. 2024'te Türkiye'de yeni başlayan klinik araştırmaların %39'unu onkoloji tedavilerinin oluşturduğu görülmüştür.

2024 yılında yeni başlayan ve Eylül 2025 tarihi itibarıyla aktif olan çalışma sayılarına bakıldığında ilk sırada ABD yer alırken, AB4 ülkeleri, Birleşik Krallık, Çin, Kanada, Avustralya, Güney Kore gibi gelişmiş ekonomi ve sağlık sistemlerine sahip ülkelerin ilk 10'da yer aldığı görülmektedir. Türkiye, Eylül 2025 itibarıyla aktif klinik araştırma sayısına göre dünyada 20. sırada yer almıştır. Klinik araştırma sayısının nüfus, GSYH ve ilaç pazarı büyüklüğüne oranı gibi farklı göstergeler incelendiğinde, Bulgaristan, Macaristan, Çekya, Estonya gibi orta ölçekli Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin de öne çıktığı görülmektedir. Bu oransal sıralamalarda Türkiye, toplam aktif çalışma sayısı bakımından konumuna kıyasla daha alt sıralarda yer almaktadır. Türkiye, toplam nüfusa oranla aktif klinik çalışma sayısında 46. sırada, GSYH'ye oranla 47. sırada ve ilaç pazarı büyüklüğüne oranla 42. sırada yer almaktadır.

Girişim Ekosistemi ve İnovasyon

"Küresel Girişim Ekosistemi Endeksi 2025" raporuna göre Türkiye. önceki seneye göre 1 sıra yükselerek en iyi girişim ekosistemine sahip ülkeler sıralamasında 39. ülke olmuştur. Çalışmada girişim. yatırımcı ve hızlandırıcı sayısı. özel sektör girişim yatırımları. çalışan sayısı. çalışma koşulları. internet özgürlüğü. iş yapma kolaylığı. teknoloji servislerine ulaşım gibi birçok farklı kategoriye ait kriter analiz edilmiştir. Bu değerlendirmeye göre Türkiye'deki girişim ekosistemi. Şili. Suudi Arabistan. Kıbrıs. Bulgaristan gibi ülkelerle benzer puanlanmış ancak çoğu Avrupa ülkesinin gerisinde kalmıştır

AB Komisyonu tarafından her yıl yayımlanan AB üyesi ve diğer Avrupa ülkelerindeki inovasyon ve araştırma performanslarını ölçümleyen Avrupa İnovasyon Skor Tablosu verilerine göre 2025 yılında Türkiye'nin inovasyon skoru 65,3 olarak belirlenmiştir. AB ortalamasınının 112,6 olduğu çalışmada Türkiye inovasyon alanında Slovakya, Letonya, Sırbistan gibi ülkelerle benzer performans göstermiştir. Türkiye'nin toplam inovasyon skorunu oluşturan alt başlıklar incelendiğinde fikri mülkiyet ile bilişim teknolojileri yatırımlarının geri kalan alanlar olduğu görülmektedir

Değerlemesi 1 milyar doları aşan girişimler 'unicorn' olarak tanımlanmaktadır. CBInsights tarafından paylaşılan Temmuz 2025 verilerine göre dünyada toplam 1289 'unicorn' bulunmaktadır. Bunların içinde sağlık ve yaşam bilimleri sektöründe faaliyet gösteren girişim sayısı 121'dir. Sağlık sektöründe en çok unicorn girişime ev sahipliği yapan ülkeler ABD ve Çin olurken Türkiye'de bu alanda unicorn girişim bulunmamaktadır.

Türkiye'de Sağlık ile İlaçta İnovasyon ve Girişim Ekosistemi

Türkiye'de yeni ilaç ve sağlık teknolojilerinin geliştirilerek küresel pazarda rekabet gücünün artırılması amacıyla 12. Kalkınma Planı başta olmak üzere ilgili politika belgelerinde bu alanda hedeflere yer verilmiştir. İlaç ve tıbbi cihaz sektörü 12. Kalkınma Planı'nda yer alan 7 öncelikli sektörden biridir.

Diğer yandan ilaç firmaları da ülkemizdeki girişimcilik faaliyetlerini desteklemek amacıyla çeşitli programlar oluşturarak sağlık ve ilaç sektöründe gelecek vaat eden girişimlere destek sunmaktadırlar.

2024 yılında Türkiye'de faaliyet gösteren girişimler (start-up) 331 adet yatırım anlaşması gerçekleştirmiş ve değeri açıklanan yatırımlar 2.5 milyar dolara ulaşmıştır. 2024'te sayıca en çok yatırım anlaşması gerçekleşen sektör finans teknolojileri olurken, alışveriş platformları 1,2 milyar dolar ile en yüksek değerde yatırım alan sektör olmuştur. Sağlık ve biyoteknoloji sektörlerinde yatırım alan 45 girişimin toplam yatırım değeri 20,7 milyon doların üzerinde gerçekleşmiştir

Dünyada ve Türkiye'de Sağlık Alanında Patent Sayıları

Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) verilerine göre 2024 yılında dünyada biyoteknoloji alanında toplam 9730 adet patent alınmıştır. Türkiye'de ise biyoteknoloji alanında son 15 yılda toplam 224 patent bulunmakta ve ilgili patentlerin %72'sinin 2020-2024 yılları arasında alındığı görülmektedir. Türkiye biyoteknoloji patentlerinde dünyada küçük bir pay almaktadır ancak son yıllardaki patent sayısında fark edilir bir artış olduğu da görülmektedir. Sağlıkta diğer alanlara bakıldığında, Türkiye'de 2024'te medikal teknolojide 157, ilaçta 147 patent yayımlandığı görülmektedir.

BİZE ULAŞIN

Maslak Ofis Binası
Maslak Mahallesi Sümer
Sokak No:4 Kat:4
Sarıyer İstanbul
Türkiye
+90 212 401 9500
iqvia.com

